

ADALÉKOK A HÍD DÉRY-SZÁMÁHOZ

Kedves Barátaim,

köszönöm a *Híd* októberi–novemberi számát, nagy érdeklődéssel olvastam; amennyire megítélhetem, az Önök folyóirata emlékezett meg a legkomolyabban, legalaposabban, legsokoldalúbban Déry Tibor születésének századik évfordulójáról.

Engedjék meg, hogy némi kiegészítést fűzzek két tanulmányhoz – nem mint irodalomtörténész, hanem mint kortárs-tanú.

Pontos és érzékeny tanulmányában Harkai Vass Éva – joggal – azt írja, hogy a *Liá*-t hiába keresi az életműsorozatban, s „hasonló hiányaink támadnak, ha mélyebbre merülünk Déry első pillantásra rendezettnek és teljesnek tűnő életművében”. A sorozatot én szerkesztettem, s Déry és Illés Endre, a Szépirodalmi Könyvkiadó vezetőjének felkérésére előzetes tervét is én állítottam össze. A tervben eredetileg szerepelt egy kötet, ezzel a munkacímmel: *Lia* (korai avantgarde írások). Déry, akinek elküldtem a jegyzéket, ezt a kötetet törölte, majd kérdésemre azt válaszolta: – Ezek rossz írások, ne legyenek benne az életműsorozatban. Maradjon valami munkájuk a filoszoknak is, halálom után. – Hasonlóképpen szigorúan, talán túlon túl szigorúan válogatta a verseskötetet is, a *Theokritosz Újpesten*-be sem engedte be korai novelláit. A sorozat tehát az író szándéka szerint állt össze – csak két utolsó kötetét szerkesztettem egyedül, halála után.

Azt gondolom, most már ideje volna önálló kötetbe gyűjteni a korai írásokat, köztük a *Liá*-t.

Déry Tibor és Németh Andor kapcsolatát feldolgozó, rendkívül alapos, ismeretlen, új adatokat is feltáró dolgozatában a legszorgalmasabb Déry-filológus, Botka Ferenc többek között ezt írja: „Talán Déry sem bizonyult eléggé figyelmesnek az elesett [Németh Andor] iránt.” Valójában Déry, noha általában tartózkodó volt barátaival is, figyelmesen, segítőképpen, áldozatkészen visel-

kedett a *Csillag*-tól korán nyugdíjba küldött, depressziós Németh Andorral. Déry kérésére kötöttünk szerződést – mármint a Szépirodalmi Könyvkiadó – *A betű mesteré-re*; sűrűn jártam ebben az ügyben Németh Andor köröndi társbérletében, többnyire Déryvel együtt, s mindig meglepett, hogy milyen gyengéd nagybeteg barátjával, sőt, némán fogadja Bandi nyilait, mogorvaságát, politikai és személyes gúnyolódásait. – Egyébként Németh Andor Déry Tiborról szóló kiadatlan novelláját, amelyet felvilágosításom alapján Botka Ferenc is említ, *nem* Déry hagyatékában kell keresni, meglehet, a kegyetlenül ironikus szöveg nem is jutott el hozzá; írójának papírjai között maradt fent, ha ugyan fennmaradt.

Szívélyes üdvözléssel

Bp., 1994. december 13.

RÉZ Pál

HELYESBÍTÉS

Nemrégiben dolgozatomban jelent meg folyóiratunkban Déry Tibor *Kyvagiokén* című regényének tulajdonneveiről (: A világ „gondosan szőtt pókhálószövege”, *Híd*, 1994. október–november, 707–723.). A földrajzi neveket földolgozó fejezetben a hidak tulajdonnévvel való megnevezésével is foglalkoztam. A következő mondatsegmentum szól erről: „... a hidak közül pedig a következőket [ti. nevezi meg Déry Tibor]: *Erzsébet-híd* (108. és 116.), *Ferenc József-híd* (108.), *Lánchíd* (102. és 106.), *Margit-híd* (3., 4., 6., 108. és 116.) – ez utóbbi [?] egyszer *Manci-híd* alakban (111.)” (i. h. 719. l.).

Már megjelent a cikk, amikor tudomásomra jutott, hogy a két utolsó hídnév biztosan nem ugyanazt az objektumot jelöli, nem ugyanarra a jeltárgyra utal. (Indokolt tehát az azonosság bizonytalan voltát jelző zárójelbe tett kérdőjel.) A *Margit-híd* és a *Manci-híd* szókapcsolatok tehát NEM szinonimák: a *Margit-híd* megnevezés az 1877-ben épült Duna-hídra vonatkozik, *Manci-híd*nak viszont a Budapest ostroma utáni idők első katonai pontonhídját nevezték a város lakói, az első hídféleséget, amely a háborúban megsemmisült budapesti hidak szerepét – úgy-ahogy – betöltötte. A Déry-regény hídnéveinek felsorolása tehát pontosabb így: *Erzsébet-híd*, *Ferenc József-híd*, *Lánchíd*, *Manci-híd* és *Margit-híd* (a regénybeli írásmód szerint) illetve (mai helyesírással): *Erzsébet híd*, *Ferenc József-híd*, *Lánchíd*, *Manci híd* és *Margit híd*.

Köszönöm a *Híd*nak, hogy lehetővé tette a kiigazítást.

Tisztelettel

Becsén, 1994. dec. 26-án

CSEH Márta